

بررسی تنوع ژنتیکی و گروه‌بندی برخی از ارقام زیتون بر اساس صفات رویشی

مصطفی مبلی^۱، بهرام بانی‌نسب^۱ و اشکیبوس دهداری^۲
 (۱) گروه باغبانی، دانشکده کشاورزی- دانشگاه صنعتی اصفهان
 (۲) دانشکده کشاورزی- دانشگاه یاسوج

چکیده: بمنظور مطالعه تنوع ژنتیکی ارقام مختلف زیتون و دستیابی به رقم یا ارقام مناسب جهت کشت در شرایط آب و هوایی اصفهان در اسفند ماه سال ۱۳۷۹ قلمه‌های ریشه‌دار ۱۵ رقم داخلی و خارجی زیتون در قالب طرح بلوک های کامل تصادفی با سه تکرار کشت شدند. در سالهای ۱۳۸۲ و ۱۳۸۳ صفات طول، عرض و سطح برگ، طول دم‌برگ، طول شاخه، طول میانگره، ارتفاع درخت، قطر تاج، قطر تنه، حجم تاج، طول شاخه و نسبت ارتفاع درخت به قطر تنه آنها اندازه‌گیری و تجزیه و تحلیل های آماری بر روی آنها صورت پذیرفت. نتایج حاصل از تجزیه واریانس بر اساس طرح اسپلیت پلات در زمان (سال بعنوان فاکتور فرعی) نشان داد که ارقام از نظر تمامی صفات فوق‌الذکر در سطح یک در صد با هم تفاوت دارند بدین معنی که تنوع ژنتیکی بالایی بین این ارقام وجود دارد. اثر سال نیز در سطح یک در صد معنی‌دار گردید. اثر متقابل سال × رقم برای صفات قطر تاج، قطر تنه، حجم تاج ارتفاع درخت و طول میانگره معنی‌دار شد. در حالی که برای سایر صفات این اثر معنی‌دار نشد. برای کلیه صفات میانگین ژنوتیپ‌ها در سال دوم بهتر از سال اول آزمایش بود بجز برای طول شاخه که تفاوت معنی‌داری بین دو سال مشاهده نگردید. رقم کنسروالیا از نظر طول برگ، طول دم‌برگ، سطح برگ (همراه با رقم رشید)، ارتفاع درخت، نسبت ارتفاع درخت به قطر تنه از سایر ارقام برتری معنی‌داری نشان داد و رقم رشید نیز از نظر صفات عرض برگ، سطح برگ، قطر تاج، قطر تنه و حجم تاج بالاترین میانگین را داشت. رقم روغنی بعد از دو رقم فوق‌الذکر در رتبه‌های بعدی قرار گرفت. تجزیه خوشه‌ای به روش وارد ژنوتیپ‌ها را در سه گروه قرار داد. گروه اول شامل ارقام مانزانیلا، سویلاتا، اسپانیا و کرونا یکی بود. گروه دوم بیشترین تعداد ژنوتیپ را در خود جای داد که عبارت بودند از بلیدی، زرد، شنگه، گرگان، آمفی سیس، دزفول و والانولیا. و بالاخره در گروه سوم ژنوتیپ‌های با پتانسیل رویشی بالا یعنی رشید، کنسروالیا، میسن و روغنی قرار گرفتند.